

P O D S U M O W A N I E

PoMOCna KAWA #51

MINIMALNE STANDARDY OŚRODKÓW ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA

29 PRZEDSTAWICIELI ORGANIZACJI WZIĘŁO UDZIAŁ W SPOTKANIU:
Fundacja Pomocy Wzajemnej Barka, Fundacja Kulawa Warszawa,
Fundacja Leny Grochowskiej, Fundacja Right to Protection, SPDN "Krok
za krokiem", Fundacja Batorego, Stowarzyszenie Mudita, Stowarzyszenie
OVUM, Fundacja Q i inni...

Na pierwszym listopadowym spotkaniu PoMOCnej Kawy pojawiły się przedstawicielki dwóch międzynarodowych organizacji - Monika Korowajczyk-Sujkowska z IOM Polska oraz Anna Szlendak z Danish Refugee Council. Prelegentki opowiedziały o minimalnych standardach ośrodków zbiorowego zakwaterowania – jakie dokładnie są, kto powinien ich przestrzegać oraz w jakiej relacji pozostają z polskim prawodawstwem. Najważniejsze wnioski ze spotkania znajdują się poniżej.

Minimalne standardy ośrodków zbiorowego zakwaterowania

Zarządzanie ośrodkiem to proces koordynacji i nadzoru nad dostarczaniem usług, ochroną i wsparciem w miejscach, do których przesiedlono ludzi. Ten proces ma charakter zarówno techniczny (np. dbałość o dostępność wody pitnej i odpowiedniej infrastruktury), jak i społeczny (np. dbanie o integrację mieszkańców ośrodka). Jego celem jest zapewnienie zgodności świadczonych usług i ochrony z przepisami krajowymi i międzynarodowymi, wytycznymi i uzgodnionymi standardami. Ma na celu poprawę jakości życia z poszanowaniem godności ludzi doświadczających przesiedlenia. **Prelegentki przedstawiły istotę minimalnych standardów oraz ich znaczenie. Wskazały, że ze względu na takie same prawa każdej osoby, standardy te są niezmiennie i dla każdego ośrodka takie same. Mają zapewnić, aby przebywanie w ośrodkach było bezpieczne dla zdrowia (w tym psychicznego) i życia. Standardy zostały skonstruowane na podstawie doświadczeń z wcześniejszych kryzysów uchodźczych.**

Struktura minimalnych standardów

Minimalne standardy zarządzania ośrodkami **posiadają wspólną strukturę**, która przypomina inne standardy humanitarne. Składają się na nią:

- **kluczowe działania:** określają konkretne etapy realizacji minimalnego standardu w praktyce;
- **kluczowe wskaźniki:** służą jako narzędzia pomiaru, które wskazują, czy dany standard jest osiąganym. Pomagają monitorować postępy i rezultaty programu w stosunku do standardu w trakcie całego procesu jego wdrożenia. Minimalne wymagania ilościowe są ustalane jedynie wtedy, gdy uzyskuje się ogólny konsensus w sektorze;
- **wskazówki:** stanowią dodatkowe informacje wspierające kluczowe działania i zawierają odniesienia do innych standardów, wskazówek i narzędzi.

Standardy mają charakter ogólny, ale kluczowe wskaźniki, tak jak kluczowe działania, **muszą być dostosowane do określonego kontekstu i fazy realizacji danego programu.**

Wytyczne dla Polski

Prelegentki przedstawiły konkretne **zalecenia co do ośrodków zbiorowego zakwaterowania dla Polski, biorące pod uwagę kontekst lokalny.** Zostały one opracowane w czerwcu 2023 roku przez członków Sektora ds. Mieszkalnictwa i Zakwaterowania we współpracy z Sektorem ds. Ochrony dla Polski (UNHCR). Zalecenia mają postać tabeli, w której zestawiono:

- krajowe, europejskie i międzynarodowe standardy dotyczące schronienia, koordynacji obozów i zarządzania nimi;
- standardy dotyczące wody, warunków sanitarnych i higieny;
- zalecenia dotyczące płci mieszkańców ośrodków zamieszkania zbiorowego;
- zalecenia dotyczące warunków recepcyjnych;
- standardy Sphere;
- standardy Wysokiego komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw uchodźców dotyczące sytuacji nadzwyczajnych i minimalne standardy zarządzania obozami;
- standardy wynikające z prawa polskiego.

Przy tworzeniu tych wytycznych uwzględniono, że **zawsze należy dążyć do spełnienia przynajmniej minimalnych standardów i wskaźników określonych w tym dokumencie.** Należy pamiętać, że proces organizacji schronienia jest----

dynamiczny, a warunki mogą być ulepszone w kolejnych fazach. Brak osiągnięcia minimalnych wskaźników nie powinien stanowić przeszkody w udzielaniu wsparcia osobom potrzebującym – najważniejszym priorytetem jest ratowanie życia i łagodzenie cierpienia. Wyraźny plan określający, jak i kiedy zostaną osiągnięte standardy, może być uzasadnieniem w sytuacjach, gdy nie jest możliwe natychmiastowe spełnienie określonych standardów.

Kontekst polskiego prawodawstwa

Minimalne standardy nie są obowiązującym prawem w Polsce, dlatego też formalnie nie istnieje instytucja, do których można zgłosić ich naruszenie. Słuchacze spotkania podnieśli ten temat ze względu na swoje doświadczenia i obserwacje zbiorowych zakwaterowań dla uchodźców. Brak podstaw prawnych powoduje, że nie można wymusić przestrzegania tych standardów. Warto dodać, że ustawodawca w specustawie (dot. pomocy obywatelom Ukrainy) umożliwił tymczasowe obiektów budowlanych, które nie spełniają wszystkich wymagań przepisów techniczno-budowlanych, przeciwpożarowych oraz higieniczno-sanitarnych na potrzeby zakwaterowania uchodźców z Ukrainy. Taki ruch miał na celu możliwość zapewnienia jakiegokolwiek lokum w momencie kryzysu.

Podręcznik dla organizacji humanitarnych

W sytuacji kryzysu humanitarnego obozy i podobne do obozów obiekty (miejsca zbiorowego pobytu) są często jedynymi miejscami, w których osoby przesiedlone wewnętrznie i uchodźcy mogą szukać ochrony i pomocy. **Podręcznik przedstawia podstawowe działania, jakie należy podjąć, by zadbać o prawidłowe działanie miejsc schronienia uchodźców.** Omawia także kwestie dotyczące planowania i koordynacji pomiędzy sektorami i organizacjami, wyjaśniające rolę instytucji zarządzającej ośrodkiem i pracującej na co dzień w placówkach zbiorowego pobytu oraz określające minimalny poziom jakości takiej pracy. Docelowym odbiorcą standardów opisanych w podręczniku są kierownicy ośrodków i ich zespoły, tj. personel ośrodków zbiorowego pobytu. Standardy przeznaczone są ponadto dla osób pracujących z ludnością przesiedloną w miejscu jej zamieszkania, tj. osób bezpośrednio pracujących z osobami przesiedlonymi, planistów i twórców polityk, specjalistów technicznych, koordynatorów, darczyńców, pracowników akademickich i osób podejmujących działania rzecznicze oraz kontakt z mediami lub organizujących komunikację. Podręcznik możesz pobrać [tutaj](#).

Jeśli potrzebujesz kontaktu do konkretnej organizacji, napisz do nas na adres: julia.bochenek@culturelab.pl.